

VII. KRONIKA

SESZĆDZIESIĄT LAT OGÓLNOPOLSKICH KONFERENCJI HISTORYCZNOPRAWNYCH

W dniu 28 czerwca 2010 r. minęło 60 lat od inauguracji I Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Prawa, zorganizowanej w gmachu Collegium Minus Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w ramach przygotowań do I Kongresu Nauki Polskiej. Obradom przewodniczył rektor UMK profesor Karol Koranyi, zaś w skład prezydium weszli m.in. profesorowie Iwo Jaworski, Rafał Taubenschlag, Seweryn Wyslouch i Adam Vetulani. Wzięli w niej udział profesorowie, docenci i asystenci zajmujący się badaniami i pracą dydaktyczną w zakresie historii prawa. Był to pierwszy tego rodzaju zjazd nie tylko w okresie powojennym, ale i w dziejach nauki historii prawa w Polsce. Jeszcze w tym samym roku zorganizowano w Poznaniu II Ogólnopolską Konferencję Historyków Prawa. Obok dwóch referatów problemowych (profesorów Zdzisława Kaczmarczyka i Michała Szczanieckiego oraz Bogusława Leśnodorskiego) wygłoszony został także referat programowy przez profesora Juliusza Bardacha, korespondujący z przedmiotem obrad poprzedniej konferencji toruńskiej. Wystąpienia referentów wysłuchało ponad 80 osób; obok historyków prawa także historycy *tout court* ze środowiska poznańskiego.

Wprawdzie impulsem do zorganizowania obu konferencji – toruńskiej i poznańskiej – był szeroko wówczas propagowany Kongres Nauki Polskiej, jednak zapoczątkowały one tradycję dalszych, samodzielnych spotkań środowiska nauk historycznoprawnych. W kolejnych latach ewoluowała zarówno ich formuła, jak i zakres omawianych zagadnień. Jeszcze w trakcie trzech dalszych zjazdów (1958, 1964, 1965) wyraźnie dominowały wystąpienia poświęcone organizacji badań naukowych i procesowi dydaktycznego. Natomiast w 1967 r. porządek obrad obejmował obok organizacji studiów doktoranckich z historii państwa i prawa, oceny prac magisterskich oraz realizacji badań w ramach przedmiotów historycznoprawnych, także zagadnienia recepcji prawa. Była to pierwsza konferencja z wyraźnie wyodrębnionym tematem naukowym. Jeszcze dobitniej formuła ta wyeksponowana została w ramach „Symposium historyków państwa i prawa” w Kołobrzegu (1970), którego tematyka naukowa koncentrowała się na roli państwa i prawa w życiu gospodarczym. W dalszej kolejności wysłuchano referatu o planie badań naukowych na lata 1971-1975 oraz informacji o pracach i planach redakcyjnych „Czasopisma Prawno-Historycznego”. Symposium zakończono podjęciem uchwały o potrzebie stałych zjazdów historyków prawa, odbywających się co 2-3 lata, łączących problematykę badawczą z naukowo-organizacyjną i sprawami dydaktyki uniwersyteckiej. Zaproponowano również temat kolejnego spotkania: *Wiec – rada – sejm – parlament*. Był on przedmiotem obrad konferencji zorganizowanej w Kołobrzegu w pierwszych dniach września 1972 r. Wszystkie kolejne zjazdy także poświęcone były wybranemu problemowi naukowemu. Element badawczy stopniowo przeważał nad sprawami naukowo-organizacyjnymi i dydaktycznymi, które jednak nie zostały całkowicie wyeliminowane z programów konferencji.

Wykaz ogólnopolskich konferencji historyczno-prawnych sporządzony został na podstawie sprawozdań publikowanych w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym”. Uwzględnione

zostały spotkania o charakterze powszechnym, łączące problematykę badawczą z naukowo-organizacyjną, w trakcie których dyskutowano o zasadniczych problemach nauk historyczno-prawnych, umożliwiające bezpośredni kontakt pomiędzy historykami państwa i prawa różnych ośrodków i generacji, stanowiące forum integracji młodych adeptów nauki ze środowiskiem polskich historyków państwa i prawa. Zachowane zostały ich oryginalne tytuły, podane w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym”. W związku z ich różnorodnością nasuwa się postulat ujednolicenia nazwy, z zaakcentowaniem ogólnopolskiego charakteru tych spotkań.

Na uwagę zasługuje również stopniowa ewolucja podmiotów organizujących kolejne konferencje. Dwie pierwsze zostały wpisane w Kongres Nauki Polskiej, ale od 1965 r. inicjatywę stopniowo przejmowały poszczególne ośrodki akademickie. Do szczególnie aktywnych należało środowisko poznańskie (1967, 1995), warszawskie (1965, 1986) i wrocławskie (1974, 1988, 2008). Przez dłuższy okres konferencje nie miały regularnego charakteru. Organizowano je co 2-3 lata, ale występują też odstępstwa od tej zasady. Od 1998 r. zjazdy organizowane są systematycznie, co dwa lata, za każdym razem przez inny ośrodek akademicki.

Tematy obrad utrwalane były w referatach pokonferencyjnych. Problematykę naukową kilku ostatnich konferencji dokumentują wydawnictwa o coraz bardziej imponującym charakterze, zarówno w wymiarze merytorycznym, jak i ilościowym. Zebranie materiałów z wszystkich dotychczasowych konferencji to kolejny postulat, którego realizacja pozwoliłaby uzupełnić sporządzony wykaz o kolejny, bardzo ważny element.

Należy podkreślić, że poniższe zestawienie nie byłoby możliwe bez kronikarskiej skrupulatności autorów i redaktorów „Czasopisma Prawno-Historycznego”.

ANDRZEJ PASEK (Wrocław)

I Ogólnopolska Konferencja Historyków Prawa w Toruniu (28-29 czerwca 1950)

Tematy:

1. Krytyczna ocena dorobku historii prawa w okresie po wyzwoleniu oraz obecnego stanu tej nauki w Polsce
2. Ustalenie najważniejszych braków w zakresie tematyki, metody badań oraz organizacji prac naukowo-badawczych
3. Zaprojektowanie tematyki prac naukowo-badawczych oraz wytycznych planowania
4. Omówienie toku dalszych prac przygotowawczych do Kongresu Nauki

Organizator: Prezydium Podsekcji I Kongresu Nauki Polskiej

Źródło: CPH, t. III, 1951, s. 365 i n.

II Ogólnopolska Konferencja Historyków Prawa w Poznaniu (25-26 listopada 1950)

Tematy:

Trzy referaty z dyskusją: dwa referaty problemowe (...) i referat programowy (...), ściśle nawiązujący do wyników obrad pierwszej Konferencji toruńskiej:

1. Z. Kaczmarczyk, M. Szaniecki, *Kolonizacja na prawie niemieckim w Polsce a rozwój renty feudalnej*
2. B. Leśnodorski, *Ustrój i prawo Księstwa Warszawskiego a przemiany społeczno-gospodarcze*
3. J. Bardach, *Plan badań historyczno-prawnych*

Organizator: Prezydium Podsekcji Prawa I Kongresu Nauki Polskiej przy współudziale Poznńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Marksistowskiego Zrzeszenia Historyków.

Źródło: CPH, t. III, 1951, s. 400 i n.

Konferencja Katedr Historyczno-Prawnych w Warszawie (3-4 czerwca 1958)

Tematy:

1. Analiza stanu badań historii państwa i prawa poszczególnych regionów Ziem Zachodnich
2. Przegląd prowadzonych prac z zakresu historii państwa i prawa w poszczególnych ośrodkach uniwersyteckich oraz w Instytucie Nauk Prawnych PAN

Organizator: brak informacji

Źródło: CPH, t. X, z. 2, 1958, s. 499 i n.

Konferencja Katedr Historyczno-Prawnych w Karpaczu (11-13 czerwca 1964)

Tematy:

1. Stan nauki historii państwa i prawa na tle ogólnej sytuacji nauk prawnych w latach 1960-1963
2. Programy studiów:
 - historii państwa i prawa polskiego
 - *powszechnej historii państwa i prawa*
 - prawa rzymskiego
 - historii doktryn politycznych
3. Nauki historycznoprawne i ich miejsce w systemie kształcenia prawniczego
4. Ćwiczenia z przedmiotów historycznoprawnych na podstawie doświadczeń UW
5. Prace magisterskie i seminaria magisterskie z historii prawa

Organizator: brak informacji

Źródło: CPH, t. XVII, z. 2, 1965, s. 320 i n.

Konferencja Katedr Historyczno-Prawnych w Ustroniu Wielkopolskim w sprawie nowych programów nauczania przedmiotów historyczno-prawnych na Wydziałach Prawa (10-12 maja 1965)

Temat: Opracowanie i uchwalenie ramowych programów szczegółowych przedmiotów historyczno-prawnych na Wydziałach Prawa

Organizator: Instytut Historii Prawa Uniwersytetu Warszawskiego w porozumieniu z Departamentem Studiów Uniwersyteckich i Ekonomicznych Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego

Źródło: CPH, t. XVIII, z. 1, 1966, s. 273 i n.

**Konferencja Katedr Historyczno-Prawnych w Kołobrzegu
(8-10 czerwca 1967)**

Tematy:

1. Problem recepcji prawa
2. Referaty i dyskusje nad zagadnieniami dydaktycznymi i naukowo-organizacyjnymi:
 - organizacja studiów doktoranckich z zakresu historii państwa i prawa
 - ocena prac magisterskich z tej dyscypliny
 - ocena realizacji badań w zakresie przedmiotów historyczno-prawnych

Organizator: Zespół Katedr Historyczno-Prawnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Źródło: CPH, t. XX, z. 1, 1968, s. 251 i n.

**Sympozjum Historyków Państwa i Prawa w Kołobrzegu
(7-9 września 1970)**

Temat: Rola państwa i prawa w życiu gospodarczym

Organizator: Stały Sekretariat Zjazdów Historyków Państwa i Prawa

Źródło: CPH, t. XXIII, z. 1, 1971, s. 268 i n.

**Konferencja historyków państwa i prawa w Kołobrzegu
(początek września 1972)**

Temat: Wiec – Rada – Sejm – Parlament

Organizator: Komisja Prawno-Historyczna ZG PTH, wspomagana przez poznański Oddział PTH

Źródło: CPH, t. XXV, z. 1, 1973, s. 257 i n.

**Ogólnopolska Konferencja Historyków Państwa i Prawa w Karpaczu
(23-25 maja 1974)**

Temat: Dzieje kodyfikacji prawa

Organizator: Komisja Historyczno-Prawna Polskiego Towarzystwa Historycznego; gospodarz: środowisko wrocławskie

Źródło: CPH, t. XXVII, z. 1, 1975, s. 202 i n.

**Ogólnopolska Konferencja Historyków Prawa w Bachotku k. Brodnicy
(6-9 czerwca 1979)**

Temat: Historia i problematyka prawa miejskiego w Polsce

Organizator: Komisja Historyczno-Prawna ZG PTH oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Źródło: CPH, t. XXXII, z. 2, 1980, s. 247 i n.

**Ogólnopolska Konferencja Historyków Prawa w Czarnym Potoku k. Krynicy
(16-18 września 1983)**

Temat: Dzieje prawa własności

Organizator: Instytut Historyczno-Prawny Uniwersytetu Jagiellońskiego

Źródło: CPH, t. XXXVI, z. 1, 1984, s. 269 i n.

**Ogólnopolska Konferencja Historyków Prawa w Popowie k. Serocka
(30 maja-1 czerwca 1986)**

Temat: Rządy prawa w perspektywie historycznej

Organizator: Instytut Historii Prawa UW przy współdziałaniu Komisji Historyczno-Prawnej przy Zarządzie Głównym PTH

Źródło: CPH, t. XXXIX, z. 1, 1987, s. 241 i n.

**Zjazd Historyków Prawa w Karpaczu
(8-10 września 1988)**

Temat: Regionalne syntezy dziejów ustroju i prawa

Organizator: Instytut Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego

Źródło: CPH, t. XLII, z. 1-2, 1990, s. 213 i n.

**Ogólnopolski Zjazd Katedr Historyczno-Prawnych w Łodzi
(16-17 września 1991)**

Temat: Samorząd – zarząd lokalny

Organizator: Katedry Historii Państwa i Prawa Polskiego, Powszechnej Historii Państwa i Prawa oraz Prawa Rzymskiego Uniwersytetu Łódzkiego

Źródło: CPH, t. XLIV, z. 1-2, 1992, s. 225 i n.

**Ogólnopolska Konferencja Katedr Historyczno-Prawnych w Zajązkowie
(14-17 września 1995)**

Temat: Próba określenia stanu prac i nakreślenia perspektyw badawczych nad historią prawa i ustroju PRL

Organizator: Katedry historyczno-prawne na Wydziale Prawa i Administracji UAM

Źródło: CPH, t. XLVII, z. 1-2, 1996, s. 310 i n.

**Ogólnopolski Zjazd Katedr Historyczno-Prawnych w Gdańsku
(22-24 września 1997)**

Temat: Dzieje prawa i jego nauki

Organizator: Katedra Powszechnej Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Gdańskiego oraz
Komitet Organizacyjny Obchodów 1000-lecia Miasta Gdańska

Współorganizator: Katedra Historii Państwa i Prawa Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej
w Koszalinie

Źródło: CPH, t. L, z. 1, 1998, s. 333 i n.

**Zjazd Katedr Prawno-Historycznych w Mielnie/Unieściu
(20-23 września 1998)**

Temat: Dzieje wymiaru sprawiedliwości

Organizator: Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie

Źródło: CPH, t. LI, z. 1-2, 1999, s. 521 i n.

**Ogólnopolski Zjazd Katedr Historyczno-Prawnych w Ustroniu
(17-20 września 2000)**

Temat: Przez tysiąclecia: państwo – prawo – jednostka

Organizator: historycy prawa z ośrodka katowickiego

Źródło: CPH, t. LIII, z. 1, 2001, s. 397 i n.

**Ogólnopolski Zjazd Katedr Historyczno-Prawnych w Augustowie
(15-19 września 2002)**

Temat: Wielokulturowość polskiego pogranicza – ludzie, idee, prawo

Organizator: historycy prawa z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Źródło: CPH, t. LV, z. 1, 2003, s. 511 i n.

**Ogólnopolski Zjazd Historyków Prawa w Szczecinie
(23-26 września 2004)**

Temat: Podstawy materialne państwa. Zagadnienia prawno-historyczne

Organizator: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego

Źródło: CPH, t. LVII, z. 1, 2005, s. 451 i n.

**Zjazd Historyków Państwa i Prawa w Lublinie
(22-23 września 2006)**

Temat: *Cuius regio eius religio*

Organizator: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Źródło: CPH, t. LIX, z. 1, 2007, s. 374 i n.

**XXII Ogólnopolski Zjazd Historyków Państwa i Prawa w Kliczkowie
(18-21 września 2008)**

Temat: Społeczeństwo a władza. Ustrój, prawo, idee

Organizator: Instytut Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego

Źródło: CPH, t. LXI, z. 1, 2009, s. 409 i n.

**XXIII Zjazd Historyków Państwa i Prawa w Warszawie–Zegrzu
(17-20 września 2010)**

Temat: Prawo na przełomie epok

Organizator: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie .

Źródło: pisemne komunikaty z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

DOKTORAT *HONORIS CAUSA* UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO DLA PROFESORA HENRYKA OLSZEWSKIEGO

12 maja 2010 r., w dniu Święta Uniwersytetu Jagiellońskiego, w Auli Collegium Novum UJ odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu UJ, podczas którego wręczono prof. dr. hab. Henrykowi Olszewskiemu, redaktorowi naczelnemu „Czasopisma Prawno-Historycznego”, doktorat *honoris causa* krakowskiej *Almae matris*.

Inicjatorem nadania godności honorowej była Rada Wydziału Prawa i Administracji UJ, która podjęła uchwałę w tej sprawie 29 czerwca 2009 r. Senat UJ, po zapoznaniu się z recenzjami przygotowanymi na jego wniosek przez profesorów Wojciecha Witkowskiego (UMCS) oraz Andrzeja Sylwestrzaka (UG), przyjętymi przez Senaty Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytetu Gdańskiego, podjął w dniu 27 stycznia 2010 r. uchwałę o nadaniu tytułu doktora *honoris causa*.

W uzasadnieniu uchwały podkreślono, iż godność tę Profesor Henryk Olszewski uzyskał w uznaniu wybitnych osiągnięć naukowych w dziedzinie historii prawa i doktryn politycznych i prawnych, za postawę obywatelską i ściśle związaną z tym rolę, jaką odgrywa w środowisku prawniczym w Polsce. Podkreślono także wypromowanie kilku pokoleń badaczy – historyków prawa oraz doktryn politycznych i prawnych, pogłębianie w społeczeństwie wiedzy na temat tradycji parlamentaryzmu polskiego i wieloletnią współpracę ze społecznością Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Uroczystą laudację, przygotowaną wspólnie z prof. dr. hab. Michałem Jaskólskim (UJ), wygłosił prof. dr. hab. Waław Uruszczak (UJ). Podkreślił, że Profesor Henryk Olszewski, uznawany za jednego z najznakomitszych znawców historii ustroju i prawa polskiego, w tym zwłaszcza staropolskiego parlamentaryzmu oraz historii doktryn politycznych i prawnych, jest autorem ponad 625 opublikowanych drukiem prac, w tym wielu o fundamentalnym znaczeniu dla licznych dyscyplin prawoznawstwa. Do wyjątkowych zasług Profesora należy kierowanie od 1977 r. „Czasopismem Historyczno-Prawnym”, czasopismem o randze międzynarodowej, stanowiącym wizytówkę polskich nauk historycznoprawnych. W. Uruszczak podkreślił także aktywność doktora *honoris causa* w krajowym i międzynarodowym ruchu naukowym, aktywną przynależność do wielu międzynarodowych organizacji i towarzystw naukowych, członkostwo w Polskiej Akademii Nauk, a także Polskiej Akademii Umiejętności oraz liczne funkcje, w tym organizacyjne na macierzystej uczelni – Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Działalność prof. dr. hab. H. Olszewskiego doceniono m.in. poprzez przyznawane mu nagrody, począwszy od otrzymanej w 1967 r. nagrody Marszałka Sejmu za najlepszą pracę habilitacyjną w konkursie „Państwa i Prawa”, poprzez Medal im. Oswalda Balzera, wiele nagród Rektora UAM, Krzyż Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej i godność doktora *honoris causa* Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Tekst łacińskiego dyplomu przyznającego godność doktora honorowego odczytała dziekan Wydziału Prawa i Administracji UJ, prof. dr. hab. Krystyna Chojnicka, zaś uroczystego wręczenia dyplomu dokonał rektor UJ, prof. dr. hab. Karol Musioł.

Wykład wygłoszony przez prof. dr. hab. Henryka Olszewskiego stanowił ostatnią część uroczystego posiedzenia Senatu UJ. W swym wystąpieniu prof. Olszewski podkreślił dorobek nauki polskiej, wysiłek badaczy wielu pokoleń, w tym najmłodszego, w zakresie studiów nad dziejami parlamentaryzmu polskiego. Zwrócił uwagę, że zagadnienia te wciąż znajdują się w centrum zainteresowania w wielu ośrodkach naukowych, a zaangażowanie uczonych rodzi nadzieję, że podjęte zostaną nowe tematy badawcze.

Uroczystość w Auli Collegium Novum zgromadziła bardzo liczne grono gości ze wszystkich ośrodków naukowych w kraju, a także zza granicy. Otrzymanie przez prof. H. Olszew-

skiego zaszczytnej godności doktora *honoris causa* UJ nadało tegorocznemu Świętu Uniwersytetu charakter święta całego polskiego środowiska historyków prawa oraz doktryn politycznych i prawnych.

DOROTA MALEC (Kraków)

KONFERENCJA „USTRÓJ STAROŻYTNEGO RZYMU A WSPÓLCZESNE DYLEMATY WŁADZY”

Wybrane problemy zarówno z historii starożytnego Rzymu, jak i związane z nimi aspekty publiczno- i prywatnoprawne, były przedmiotem debaty uczestników konferencji *Ustrój starożytnego Rzymu a współczesne dylematy władzy*, która odbyła się na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie w dniu 12 czerwca 2010 r. Konferencja zorganizowana przez Katedrę Prawa Rzymskiego i Porównawczego Wydziału Prawa i Administracji we współpracy z Zakładem Historii Starożytnej i Średniowiecznej Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Wydziału Humanistycznego UWM zgromadziła licznych uczestników z krajowych i zagranicznych ośrodków uniwersyteckich. Konferencja została zorganizowana w nawiązaniu do spotkania romanistycznego w Ostródzie w 2007 r., jednocześnie zaś jest próbą zainicjowania cyklicznych spotkań poświęconych prawu rzymskiemu i historii starożytnego Rzymu. Spotkanie miało charakter międzynarodowy: obecni byli na nim zarówno specjaliści z zakresu historii starożytnej, jak i prawa rzymskiego z Hiszpanii, Włoch, Czech, Rosji oraz z wielu ośrodków uniwersyteckich w Polsce. Obrady odbywały się w dwóch językach, polskim i włoskim.

Prezentowane podczas konferencji wystąpienia obejmowały szerokie spektrum problemów. Przedmiotem rozważań były wybrane aspekty rzymskiego prawa karnego, publicznego i prywatnego oraz historii starożytnego Rzymu, nierzadko w perspektywie prawnoporównawczej. Pierwszym zagadnieniem poruszonym podczas sesji plenarnej było przekrojowe ujęcie problemu uczestnictwa elementu ludowego (*populus*) w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, od koncepcji rzymskich komicjów aż po kolejne reformy i ostateczny kształt wymiaru sprawiedliwości we współczesnej Hiszpanii, zaprezentowane przez prof. Amparao Montañana (Uniwersytet Jaume I w Castellón, Hiszpania). Komparatystyczne podejście zaprezentował również kolejny prelegent, prof. Sebastiano Tafaro (Universita degli Studi di Bari, Włochy), który zajął się mechanizmami kontroli władzy na przykładzie spartańskiej instytucji Eforatu, rzymskiego urzędu trybuna plebejskiego i współczesnej instytucji Ombudsmana. Ks. prof. Florian Lempa (UWM, Olsztyn) w odczycie *Źródła prawa rzymskiego w kanonicznej instytucji apelacji* wskazał na żywotność tej instytucji przejętej z prawa rzymskiego. Prof. Carmen Lázaro (Uniwersytet Jaume I w Castellón) pozostała w swoich rozważaniach w sferze zagadnień dotyczących wymiaru sprawiedliwości, omawiając historyczny rozwój koncepcji obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przez adwokata. Sesję plenarną zakończył odczyt prof. Bronisława Sitka (UWM, Olsztyn), *„Roma communis nostra patria est”. Koncepcja struktury państwa rzymskiego w okresie późnego pryncypatu*.

Wystąpienia, które zostały zaprezentowane w dalszej części obrad, można podzielić na trzy podstawowe grupy problemowe. W sferze zagadnień ustrojowych poruszono kwestie odnoszące się do zakresu kompetencji rzymskich urzędników (dr Xesús Pérez López z Universidad Rey Juan Carlos w Madrycie, *Il praefectus urbi republicanus e la sua proiezione nella tarda Repubblica e nel Principato*, oraz dr Jacek Wiewiorowski z UAM w Poznaniu, *Późno-*

rzymski wikariusz Tracji jako budowniczy), organizacji niektórych sektorów administracji rzymskiej (dr Renata Świrgoń-Skok z Uniwersytetu w Rzeszowie, *Stationes vicesimae hereditatis – służby skarbowe w państwie rzymskim*, mgr Piotr Sawicki z Uniwersytetu w Białymstoku, *Służby finansowe w starożytnym Rzymie – wybrane problemy badawcze* i mgr Andrzej Chmiel z UMCS w Lublinie, *Ustrój rzymskich organów jurysdykcyjnych w sprawach karnych*) oraz problemów rzymskiego prawodawstwa (prof. Daniel Tuzov z Państwowego Uniwersytetu w Tomsku, *La tripartizione delle leges publicae romane e il problema della sanzione di nullità*).

Problemy natury prawnej poruszyli w swoich wystąpieniach: dr Przemysław Kubiak z Uniwersytetu Łódzkiego (*Skazanie na śmierć na arenie – wymiar sprawiedliwości czy operacja finansowa?*), ks. dr Piotr Sadowski z Uniwersytetu w Opolu (*Szkola prawa w Bejrucie w świetle listów i mów Libaniasza*) oraz dr Sławomir Kursa z UWM w Olsztynie (*Problematyka ortodoksyjnej wiary a sukcesja uniwersalna w ustawodawstwie Justyniana*). Na styku zagadnień prawnych i historycznych umiejscowiło się wystąpienie dr Agnieszki Bartnik z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, poświęcone zwalczaniu praktyk magicznych przez władze republikańskiego Rzymu w świetle *senatus consultum* z 186 r. p.n.e. i *lex Cornelia* z 81 r. p.n.e.

Wybrane aspekty historii starożytnego Rzymu zostały przedstawione przez dr Agatę Kluczek z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (*Między indywidualnością władcy, presją okoliczności a siłą tradycji. Wielowarstwowość wizerunku cesarza rzymskiego w latach 70-tych III wieku*), dr. Macieją Piegdonia z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (*Est enim ille flos Italiae. Północna Italia w strukturach prawno-administracyjnych republiki rzymskiej III – I w. p.n.e.*) oraz dr. Lecha Grochowskiego z UWM w Olsztynie (*Dyktatura Lucjusza Korneliusza Sulli: 82-79 p.n.e.*).

Ważnym i cennym elementem konferencji były żywe dyskusje, ukazujące niekiedy bardzo różne sposoby podejścia do prezentowanych zagadnień.

Nawiązując do wspomnianych na wstępie prób zainicjowania cyklicznego charakteru konferencji, warto dodać, że podjęto decyzję o kolejnym spotkaniu, które miałyby się odbyć tym razem na partnerskim Uniwersytecie w Castellón w Hiszpanii, pod roboczym tytułem *Le societa' aperte ed i sistemi aperti nel antichità romana. Plurarità degli ordinamenti giuridici e multiculturalismo di oggi*.

ADAM ŚWIĘTOŃ (Olsztyn)

KONKURS „PRAWO RZYMSKIE A ŚWIAT WSPÓŁCZESNY”

Dnia 4 czerwca 2010 r. odbył się na Wydziale Prawa i Administracji UJ w Krakowie finał pierwszej edycji konkursu „Prawo rzymskie a świat współczesny”. Jego celem jest pogłębienie wśród studentów prawa znajomości prawa rzymskiego i dorobku jurysprudenencji rzymskiej, popularyzacja wiedzy o prawie rzymskim, jego tradycji oraz historii prawa prywatnego i nowych kierunkach badawczych w tych dziedzinach. Uczestnicy kwalifikowani byli do etapu centralnego na podstawie regionalnych konkursów, przeprowadzanych na wydziałach prawa w Polsce bądź w drodze indywidualnie zgłaszanych pisemnych prac konkursowych. W tym roku należało się zmierzyć z jednym z trzech tematów: *Zasada i granice swobody umów z perspektywy prawa rzymskiego i tradycji romanistycznej*, *Prawo rzymskie a nowożytne modele przeniesienia prawa własności*, *Swoboda testowania a zmiany w porządku dziedziczenia beztestamentowego – perspektywa prawa rzymskiego i tradycji romanistycznej*.

W finale konkursu uczestniczyli studenci z Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu im. Adam Mickiewicza, Uniwersytetu Jagiellońskiego. Odpowiadali oni ustnie na zestawy pytań przygotowane przez Komisję Konkursową w składzie: prof. dr hab. Wojciech Dajczak (UAM), prof. dr hab. Tomasz Giaro (UW), prof. UJ dr hab. Franciszek Longchamps de Bérier (UJ). Przy ocenie brano pod uwagę nie tylko poprawność udzielonych odpowiedzi, ale także spójność i logiczność argumentacji prawniczej i styl używanego języka. Ostatecznie jury przyznało pierwsze miejsce Jakubowi Józwiakowi (UAM), drugie – Witoldowi Małeckiemu (UWr), trzecie – Maciejowi Szyszkowskiemu (UWr). Wyróżniono także Michała Kubanka (UAM) i Łukasza Romańskiego (UŁ). Nagrodami głównymi w konkursie były 10-dniowe wycieczki do Rzymu. Przyszłoroczny finał odbędzie się w WPiA UAM.

WOJCIECH SZAFRAŃSKI (Poznań)

